

ПОЛІТИЧНІ ПОГЛЯДИ ІВАНА БОГУНА

Вергун В.Г.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Для багатьох Іван Богун залишається хоробрим воїном. І мало хто знає, що більшу частину свого життя він віддав активній політичній боротьбі, яка була не менше небезпечною й ефективною, ніж його військова діяльність, і не менше потребувала мужності і сміливості. І хоча ця сторінка його біографії залишається практично невідомою, спробуємо висвітлити головні аспекти політичних уподобань вінницького полковника.

Слід зазначити, що в період "Хмельниччини" більше проявилася військова діяльність І. Богуна, аніж політична, хоча він відіграє важливу роль у політичних зносінах. Так, як свідчить історик В. Голобуцький, І. Богун приймав активну участь у таємних нарадах, які проводив Б. Хмельницький.

За конкретно-історичних обставин середини XVII ст. військово-політичну допомогу можна було отримати від Росії чи Порту, прийнявши протекцію когось із їхніх володарів. Трагедія України полягала в тому, що як соборна держава вона могла виникнути й зміцнитися лише під протекторатом одного із сусідів; не було жодної можливості здійснити перехід до незалежності без попереднього залежного періоду. Більшість старшин віддавала перевагу союзу з Московською державою

Ідея царського протекторату, скріпленою взаємною присягою царя і гетьмана, не могла мати в тодішніх обставинах ворогів на Україні. Але присяга безпосередньо цареві зустрічала скрізь завзятий опір. Не склав присягу і Іван Богун.

Ми бачимо Івана Богуна непримиримим противником московських воевод, які були для нього символом обмеження гетьманської влади й утвердження феодально-бюрократичних порядків. Не менш негативно він ставився і до опозиції в особі М. Пушкаря. Це дозволяє нам зарахувати І. Богуна до лідерів прихильників сильної Гетьманщини. Саме тому він зближується з І. Виговським як лідером "державницької партії". Пошук найкращого шляху розвитку Української держави (а не прагнення особистих вигод) змушував І. Богуна досить часто змінювати зовнішньополітичну орієнтацію. Він підписує договір зі Швецією (16 жовтня 1657 р.), тривалий час підтримує І. Виговського, але влітку 1659 р. переходить на промосковські позиції, вважаючи Москву найкращим вибором.

Таким чином політичні погляди І. Богуна дуже часто змінювалися в залежності від зовнішньополітичних чинників, та ця людина ніколи не притримувалася якоїсь власної матеріальної вигоди, чи одержання цілковитої влади. Його цікавило тільки одне – досягнення українськими землями незалежності. Це був політик, безкомпромісний у своїй відданості ідеї служити Україні.